لەبەر مردن، ژیان ڕەشپۆشە.. هۆمەر نەریاوی

(لە پەراوێزی ساڵمەرگی چیرۆکنووس مەنووچەر کەیخسرەو پووردا)

هۆمەر نەریاوی

یەک لە تایبەتمەندییە سەرەکییەکانی کۆمەڵگەی ڕۆژهەڵات، ڕێزنانی زێدە لە مردن و خەمساردیی بەرانبەر خودی ژیانە.

ڕۆژی پێنجشەممە، 9ی ڕەشەممەی 2724 (27ی فیبریوەریی 2025) ساڵمەرگی ڕووناکبیر و تەرەوان "مەنووچەر کەیخسرەو پوور" (1947-2024) بوو، بەم بۆنەیەوە، بنەماڵە و ژمارەیەک ڕووناکبیر و نووسەر لە شاری سنەی ڕۆژهەڵاتی کوردستان لەسەر مەزارەکەی گرد بوونەوە و چەند ساتێکی خۆیان بە سووکە یادکردنەوە لەم کەسایەتییە چاندییە، بەخشی.

نووسەری ئەم دێڕانە کورتە پەیقێکی پێشکەش کرد کە ڕووی پەیقەکەی زێتر لە پتەوکردنی ژێرخانی پەروەردەیی کۆمەڵگە بوو کە یەک لە پەرۆشە سەرەکییەکانی خودی ئەم نووسەرە بەدرێژایی تەمەن بووە. ئەم پرسە لە نامەکەی مەنووچەر کەیخسرەو پوور بۆ مامۆستا "ئەلی ئەشرەف دەروێشیان" (1941-2017) و وەرامەکەی ئەم کەسایەتییە ناسراوەدا زۆر بە ڕوونیی خۆی دەنوێنێت.

لە بەشێکی نامەکەی مامۆستا "ئەلی ئەشرەف دەروێشیان"دا هاتووە:" مەنووچەری ئازیز، نامەکەتم وەرگرت. بوویت بە مامۆستای قوتابخانە، ئەرکێکی گەلێک چەتوون و گرانە. بەڕێوەبردنی ئەرکی دیتران(خەڵکانی دی) بەرپرسیارەتییەکی پڕ گرانە. پەروەردەکردنی مرۆ، ئەرک و کارێکە لە هەموو کەسێک ناوەشێتەوە. ئەگەر ئەرکێکی دیکەت لە ئەستۆ بووایە ئەوە دەکەوتەوە سەر خۆت چلۆن هەڵسوکەوت بکەیت لە، مامۆستایەتی ئەرچی لەم وڵاتەدا ئەوەندە بایەخی پێنادرێت، ئەرک و کارێکی گرینگ و مایەی شانازییە. مەڕۆ ئیدی بوومە مامۆستای قوتابخانە. ئەمە سووکایەتی و بێڕێزیکردنە بە پێگەی ئەرەستوو(322-384ی پێش زایین). هاوڕێی ئازیزم، کاتێک لە پێناو ڕۆشنگەریدا خەبات دەکەیت، گەرەک ئاگات لە شێوەی ئاخاوتن و قسەکردنت بێت. سەرەڕای خوێندنەوەی بەردەوام، پێویستە درێژە بە خوێندنەکەت بدەیت. هیچ پێویست ناکات تەنێ لە بەشی پزیشکیدا وەربگیردرێیت و درێژە بە خوێندن بدەیت. ڕوو لە بەشی ئەدەب و زانستە کۆمەڵایەتییەکان بکە، کۆمەڵناسی بخوێنە، زانستی پەروەردە بخوێنە. فێرە زمانیش ببە.

سەمەد(1939-1968)(مەبەست، سەمەد بەهرەنگییە کە بە چیرۆکنووس و
نووسەرێکی پێشڕەو لە ئەدەب و وێژەی فارسیدا دادەنرێت. وەرگێڕ)جگە
لەوەی مامۆستای قوتابخانە بوو، فێرە زمانی ئینگلیزییش بووبوو و
ئەو هەمووو کتێب و پەڕتووکەیشی نووسی”.(ژیوار،ل64)
پێویستە ئیشارەتیش بەم خاڵە بدرێت کە مێژووی نامەکەی ئەلی ئەشرەف
دەروێشیان دەگەڕێتەوە بۆ ساڵی 1348ی هەتاوی(1969).
لەبەرەوە لە لایەکەوە دید و بۆچوونی ورد، قووڵ و ژیرانەی ئەلی ئەشرەف
دەروێشیان خۆی دەنوێنێت و لەو لایشەوە پەی بە بایەخ و سەنگی پرسی
هەرە هەستیاری پەروەردە وەک یەک لە کۆڵەکە سەرەکییەکانی
پێکهێنەری کۆمەڵگەیەکی تەندروست دەبەین. مەنووچەر کەیخسرەوپوور
وەهای ئاوەدانەوەی هەرەقەتی لەم پرسە کە تەمەنێک لە ڕێی
مامۆستایەتی قوتابخانەوە جەبەجەی دەکرد، پرسی فەرهەنگ و چاندی
کوردییشی زۆر لە لا گرینگ بوو. هەر لەسەر مەزارەکەی ئەم
کەسایەتییە چاندییە، ئاماژەم بەم خاڵە جەوهەرییەیش دا کە ڕاز و
نهێنیی مانەوەی ئەم جۆرە مرۆڤانە لە خودی کەسایەتییەکەیاندایە کە
تا چەندە پەرەشی زمان و کولتووری نەتەوەکەیان بوونە. ئەگەر ناو و
بەرهەمی هەزار و ئەندێشەی مەلای جزیری(1570-1640)، ئەحمەد
خانی(1650-1707)، نالی(1798-1855)، حاجی قادر
کۆیی(1817-1897)، مەولەوی
تاوگۆزی(1806-1882)، پیرەمێرد(1867-1950)، جگەرخوێن(1903-1984)، هەژ
ار موکریانی(1920-1991)، هێمن موکریانی(1921-1986)، شێرکۆ
بێکەس(1940-2013) و...هەردەم لە نەوە دەی میلیۆنان کورددا
دەمێنێتەوە، ڕاستە ڕووی لە خودی ڕازە و خزمەتی ئەم جۆرە
کەسایەتییانە بە چاند و زمانەکەیانە کە مەنووچەر کەیخسرەوپووریش
بە هەمان ڕێبازدا چووە بۆیە ناوی لەسەر ڕووپەڕەی دیرۆکی ئەدەب
دەمێنێتەوە. هەر لەبەرەوە دەمەوێت جەخت لەسەر ئەم خاڵەیش بکەمەوە
کە کەسایەتییە چاندییەکانی ئێمە تا ماون پێویستیان بە
ئاوەدانەوە و سەراغگرتن و پاڵپشتیکردنی کتێب و بەرهەمەکانیان
هەیە نەوەک خەرپەکردن!
بەڵام بیانوویەکی دی نووسینی ئەم چەند دێڕە ڕووی لەم خاڵە
گرینگەیە کە، ئێمە چەند تێنیاین تا لەژیاندان و چەندە دەورمان
جەنجاڵە بە مردن!
لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا کە تا دێت بەها و خەسڵەتە واڵا مرۆییەکان
کاڵتر دەبنەوە و ژیان هەر ساتە و بە ڕەنگێک خۆی دەنوێنێت کە من
وەک خودی خۆم هەرگیز دژ بە فرەڕەنگیی و فرەدەنگی نیم بەڵام چڵەنە
تا ماوین سەدی یەک ئەوەندە دەوروبەرمان قەرەباڵغ نییە کەچی لە
سبەی مردندا ئەوەندە سەرمان بە مردنەوە جەنجاڵە! لە نێو خودی

ئارامستان و بگرە دەروەی ئارامستانەکەیش حەشرێک بەرپا بوو کە هەر مەپرسە. تۆی خوێنەر ئەم دێڕانە ئەودیوی پرسەکە بخوێنەوە و پێویستی بە ڕاقەی زۆتر نییە.

شیــــاوی ئاماژەپێــــدانە چیرۆکنــــووس و شــــاعیر"مەنووچەر کەیخسرەوپوور"ساڵی 1326ی هەتاوی(1947)لە شاری شائاباد(ئیسلامئاوای ئێستا)سـەر بە سـتان و پـارێزگەی کرماشـان،لەدایک دەبێـت و ڕۆژی سێشەممە،8ی ڕەشەممەی2723(27ی فێبریوەری 2024) دڵە میهرەبانەکەی ئەم چیرۆکنووسە لە شاری سنە لە لێدان کەوت و لە گۆڕستانی بەهەشت محەممەدیی ئەم شارەدا بۆ هەمیشە لە خاکی نیشتماندا ئارامی گرت.

ئەم کۆپلە شیعرییە بە دوایین بەشی کورتە نووسینەکە دەبەخشم کە هەر ئەو دەم بە مەنووچەر کەیخسرەوپوورم نووسیبوو.

پەڵەهەورێکی باراناوی
لە هەورێکی باراناویی بەهار دەچوو،
نەرمە دەهات،دادەباری و
وەکوو بزەش،
تەنێ سێبەرێکی نەخشین،
لە خەیاڵدان دا جێ دەما.
کە دەپڕیقی،
خودی خۆی زەردەخەنە بوو،
شیرین شیرین،
لەسەر دەمان ڕۆ دەنیشت و
بۆ هەمیشەش
لە ئەلبومی یادگاردا
نەخشی دەبەست.
ئەم ڕێبوارە چاوبەفرینە،
لە ڕەشەممەی چاوکاڵەوە،
چاوی هەر چاوەنۆڕی بەهار و
نەرمە بارانە وەک خۆی بوو،
کەچی دڵە نەرمەڵەکەی دەیگوت:
“مەنوو”گیان،بەسیەتی لێدان،
ئارام بگرە و بۆ هەمیشە
بگرە وچان.
سنە
9ی ڕەشەممەی 2723

ژێدەر:

• گۆقـاری ژیوار،ژمـارە 3،سـاڵی حەوتەم،بەفرانبـاری 1394ی هەتاوی،نامە مێژووییەکەی ئەلی ئەشرەف دەروێشیان بۆ بەرزڕاگرتنی

پ□گ□ی ما م□ستا